

Varsinais-Suomen kuntien sivistystoimet

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen linjaus sijoitetun lapsen aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannusvastuusta

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen näkemyksen mukaan hyvinvointialue ei ole vastuussa sijoitetun lapsen iltapäiväkerhon asiakasmaksuista.

Hallituksen esityksessä 56/2023 on todettu mm. että ”sijoittajahyvinvointialue ei ole kustannusvastuussa lastensuojelulain nojalla sijoitetun lapsen ja nuoren palveluista ja tukitoimista, jotka kuuluvat kunnan järjestämisvastuulle. Tällaisia palveluita lasten osalta ovat esimerkiksi varhaiskasvatus sekä perusopetuslain mukainen aamu- ja iltapäivätoiminta.”

Lastensuojelulain 16 b §:n sisältö muuttui 1.1.2024 alkaen ja 16 b §:n 1 momentti on nykyisin seuraava:

”Hyvinvointialueen, jossa lapsi tai nuori on avohuollon tukitoimena tai sijaishuoltoon sijoitettuna taikka jälkihuollossa (sijoitushyvinvointialue), on järjestettävä yhteistyössä 16 §:n 1 momentin tai 17 §:n mukaan vastuussa olevan hyvinvointialueen (sijoittajahyvinvointialue) sekä lapsen tai nuoren sijoituspaikan sijaintikunnan ja jälkihuollossa olevan lapsen tai nuoren asuinkunnan kanssa lapselle tai nuorelle hänen huollon tai hoidon tarpeensa edellyttämät palvelut ja tukitoimet. Järjestetyistä palveluista ja tukitoimista aiheutuneet kustannukset sijoitushyvinvointialue on oikeutettu perimään sijoittajahyvinvointialueelta.” Vuonna 2023 momentin viimeinen lause oli erilainen *”Järjestetyistä palveluista ja tukitoimista aiheutuneet kustannukset sijoitushyvinvointialue sekä lapsen tai nuoren sijoituspaikan sijaintikunta ja jälkihuollossa olevan lapsen tai nuoren asuinkunta on oikeutettu perimään sijoittajahyvinvointialueelta.”*

Vuoden 2024 alusta alkaen kunnan oikeus periä kustannuksia ko. pykälän perusteella on siis päättynyt.

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:n näkemyksenä on, että kustannusvastuu asiassa ei kuulu hyvinvointialueille. He ovat todenneet mm. seuraavaa:

”Aamu- ja iltapäivätoiminnan osalta on niin, että sitä järjestävä kunta saa valtiosuuden sen lapsiluvun mukaan, joka osallistuu aamu- ja iltapäivätoimintaan. Aamu- ja iltapäivätoiminnan toiminnan järjestäminen on vapaaehtoista kunnalle. Kunta ei voi erotella aamu- ja iltapäivätoiminnanpaikkoja sen mukaan, että annetaan niille lapsille, joiden vanhemmat maksavat asiakasmaksun ja ei anneta sijoitetuille, jos asiakasmaksun maksajaa ei löydy. Perusopetuslain 8 §:ssä on säädetty toiminnasta ja myös maksusta. Momentti on säädetty siten, että se ei tunnista sijoitetun lapsen tilannetta, vaan ainoastaan ymmärtää huoltajan maksuvelvollisuuden.”

”Perusopetuslain pykälässä ei ole kustannustenjakosäännöstä kunnan ja hyvinvointialueen kesken. Joten kunnalla ei ole lakiin perustuvaa laskutusoikeutta hyvinvointialueelta. Jos sellainen haluttaisiin, se tulisi säätää perusopetuslain 8 §:ään.”

” Varhaiskasvatustalukia muutettaessa (kotikunnan kustannusvastuu) on todettu, että hyvinvointialueella ei ole kustannusvastuuta kunnan järjestämistä vastuulle kuuluvista palveluista ja mainitaan myös aamu- ja iltapäivätoiminta. ”

” Luonnollinen marssijärjestys olisi, että kunta järjestää ja hyvinvointialue ei maksa asiakasmaksua ja kunta sitten hakee muutosta hallinto-oikeudelta.”

” Opetuksen tai aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannuksia ei ylipäättänsä minkään lain perusteella voi kohdentaa hyvinvointialueelle.”

Elatusvelvolliset vanhemmat eivät ole maksuvastuussa huostaanotetun lapsensa aamu- ja iltapäivätoiminnan kerhomaksusta. Sijoitetun lapsen elatusvastuu kuuluu edelleen hänen biologisille vanhemmilleen huostaanotosta riippumatta. Vanhemmat suorittavat elatusvelvollisuutensa tavanomaisesti maksamalla elatusmaksun, joka peritään hyvinvointialueelle tai heille määritellään asiakasmaksu.

Varsinais-Suomen hyvinvointialue ei katso olevansa kustannusvastuussa asiassa. Lastensuojelulain 45.1 §:n mukaan ”Kun lapsi on otettu huostaan, hyvinvointialueella on oikeus huostaanoton tarkoituksen toteuttamiseksi päättää lapsen olinpaikasta sekä hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta ja muusta huolenpidosta ja näiden toteuttamiseksi tarpeellisesta opetuksesta ja terveydenhuollosta”. Kyseisen pykälän perusteella hyvinvointialueella on oikeus toimia asiassa ja hakea lapselle iltapäiväkerhopaikkaa.

Hyvinvointialueen näkemyksen mukaan kunta ei voi olla myöntämättä lapselle kerhopaikkaa tai irtisanoa sitä, vaikka maksuvastuusta olisi erimielisyys kunnan ja hyvinvointialueen välillä. Kunta ei voi kohdistaa laskuja perhehoitajille.